



Totes les Temàtiques

Descarrega i Llegeix Sense Connexió Totes
les Revistes en Català: iQUIOSC.cat

iQUIOSC.cat

ENTREVISTA

Ramon M. Nogués: «S'està demostrant que el mite de sotmetre la natura és més fantasiós que mai»

El catedràtic d'Antropologia Biològica i sacerdot assegura que la pandèmia ha evidenciat que la humanitat no és omnipotent: "Tot i el progrés tècnic, som una peça més de l'ecoefera"



per Pep Martí (https://www.naciodigital.cat/noticies/autor/12/pep/marti), 4 d'abril de 2020 a les 17:15 | (https://www.naciodigital.cat/pdf.php?id=199755)

id=199755)



Ramon M. Nogués, en una imatge d'arxiu. | Fragmenta Editorial

PUBLICIDAD





Repetir el video

Ramon Maria Nogués és catedràtic emèrit d'Antropologia Biològica a la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) i ha estudiat pedagogia, filosofia i teologia, a més de participar en estudis de bioètica. Ha tractat aspectes de la neurobiologia evolutiva i ha treballat en equips interdisciplinaris de neuropsiquiatria amb la Fundació Vidal i Barraquer. És escolapi i prevere.

La seva bibliografia és extensa, molta d'ella publicada a l'editorial Fragmenta (<http://www.fragmenta.cat/ca/autors/4057>), referència prestigiosa en temes de pensament. Destaquen títols com *Déus, creences i neurones. Un acostament científic a la religió* (segona edició, 2019), *Cervell i transcendència* (segona edició, 2015) i *La salut espiritual* (2016), i ha tingut cura de l'obra colectiva *Sobre la vida i la mort. Possibilitats i límits de la intervenció humana* (2008). És assessor del Comitè de Bioètica de la Generalitat. Li hem demanat que posi la seva mirada sàvia sobre la pandèmia i les coses que hem de repensar.

Tot el que has
de saber per
prevenir el
contagi:
clica aquí.



(<https://www3.smartadserver.com/click?>

imgid=25286492&insid=9410836&pgid=941534&ckid=3101493140172497421&uii=458626687651304032&acd=1586160120863&pubid=28&tnbin%2fdispatch.fcgi%3fa.A%3dcl%26a.si%3d6977%26a.te%3d362%26a.ra%3d5313761116%26g.lu%3d)

- S'ha mostrat molt crític amb el concepte de posthumanisme que alguns han utilitzat, com un estadi superior de la biologia gràcies a l'eclosió de les noves tecnologies. Una crisi com la que patim qüestiona la mitificació d'un gènere humà omnipotent?

- Conceptes com posthumanisme i transhumanisme s'utilitzen bastant per descriure un futur gràcies al progrés tècnic. Aquí hi ha uns aspectes que són reals. Certament, la humanitat té una presència sobre la terra. Però hi ha un aspecte respecte al qual jo soc bastant crític. És el progrés tècnic, la humanitat s'allunyaria de la seva condició de peça de l'ecosfera, i això exigeix exigències biològiques generals de la vida sobre la terra.




[\(https://www.naciodigital.cat/\)](https://www.naciodigital.cat/)

imgid=25287009&insid=9411053&pgid=941534&ckid=3101493140172497421&uii=458063737697906407&acd=1586160120871&pubid=28&tr
bin%2fdispatch.fcgi%3fa.A%3dcl%26a.si%3d6977%26a.te%3d333%26a.ra%3d5313761116%26g.lu%3d)

- Vostè no ho veu clar.

- Això em sembla molt irreal. Perquè desconeix que, malgrat el progrés tècnic, l'espècie humana segueix sent una peça més de l'ecoefera i això ens obliga a mantenir el respecte per aquesta condició. Algunes de les coses que pateix la humanitat són conseqüència de no tenir present aquesta exigència.



"Una cosa tan senzilla com la mutació que pot experimentar un virus pot desbaratar des de la biologia fins a l'economia"

- Som més fràgils del que ens creïem?

- Penso que sí. L'existència de pandèmies com la que ara estem patint no és nova en la humanitat. A la Terra, totes les espècies viuen d'un cert nivell de depredació d'unes envers les altres. A vegades, tenim un cert sentit de magalomania i oblidem que coses tan senzilles com les mutacions que poden experimentar determinats virus, per la seva capacitat d'infecció, poden desbaratar coses tan importants com les que estan desbaratant ara, de manera que hem de ser més conscients de la nostra pertinença al conjunt dels éssers vius que formen part d'aquesta natura.

- El mite de sotmetre la natura és més fantasiós que mai?

- Evidentment. Ens pensem que podem fer de la natura el que ens doni la gana i no tenim cap respecte per la vida de l'aigua, de l'aire amb certes proporcions de gasos, de molècules orgàniques que fabriquem i que són essencials per a la vida.



clorofilla. I això segueix sent igual avui que fa milions d'anys i s'ha de respectar, com també el consum dels béns que utilitzem de la terra.



Nogués: "Hem de ser més conscients de la nostra pertinença al conjunt d'éssers que formen la Terra". Foto: Fragmenta Editorial.

- Vostè s'ha referit a la capacitat transcendent de l'home, ja sigui a través de la religió o de la creació o la cultura, com una mena de luxe o "excedent" de cervell degut a l'evolució. En moments com els que vivim, ens podem permetre aquests "luxes" o ens tornem més primaris?

- Quan parlo de luxe no ho faig com si fos una activitat opinable o sobrer, sinó necessària, a través d'universos simbòlics que intentem que donin sentit a la nostra presència en el món, com les religions, les espiritualitats, però també les expressions artístiques, les filosofies o les ciències.

- No creu que ens podem tornar més primaris en unes circumstàncies com les que vivim?

- Espero que no. En moments de pressió molt dura, hi ha el risc de quedar reduïts a les exigències més bàsiques, com sobreviure al preu que sigui. Però esperem que les condicions que vivim no siguin tan extremes. Hauríem d'aprofitar per sentir-nos convidats a tenir més profunditat, més respecte i ser menys primaris.

- Vostè és científic i sacerdot. En situacions així, la religió pot guanyar presència. També es pot donar força a nous millenarismes o creences en càstigs divins. Al mateix temps, es percep la feina de molts col·lectius vinculats a la fe, de Càritas a comunitats religioses abocades als més febles. En aquests casos, la religió és més consol, opi del poble o suport efectiu?

- Això depèn. La religió té moltes expressions. Un sentiment religiós pot acompanyar una situació de dol molt forta i ser també ocasió per una gran esperança. Ara, hi ha aspectes religiosos que es donen en aquestes situacions, com són alguns millenarismes, que susciten també un interès afegit en determinats sectors.

- Estem preparats per gestionar la por?

- La por és una de les emocions més importants que hi ha a la naturalesa. És la que permet en el món animal evitar ser depredat. Ajuda a evitar el risc innecessari i de nosaltres depèn que no es converteixi en un estat interior que desmunti l'equilibri mental. Hem de fer un esforç per fer que la por serveixi als millors objectius.

- Vostè és membre del Consell Assessor de Bioètica de la Generalitat. En situacions així, ara decidir a qui s'atén en primer lloc a una UCI no és fàcil.

- Habitualment, és una decisió fàcil que adopta la professió mèdica. Hi pot haver moments complicats, com en un context de guerra. Quan una societat se sent acorralada davant decisions es tornen complexes. En el camp clínic, el Consell Assessor de Bioètica ha fet u



molt responsables que no resolen automàticament els problemes, però que donen un criteri. Tinc l'esperança que no s'arribarà a situacions dramàtiques. Però les decisions mèdiques mai són automàtiques encara que hi hagi protocols de referència. Per exemple, es recomana sempre evitar l'acarnissament terapèutic, encara que hi hagi tots els recursos.

- Diu que el Comitè de Bioètica ha fet algunes recomanacions. Assenyali'n alguna de les més rellevants.

- Un consell general és el de respectar al màxim tant els drets del malalt com la consciència del personal clínic. Aquesta és la recomanació bàsica. Les dues coses s'han de combinar de la millor manera possible. Crec que la immensa majoria dels professionals sanitaris coordinen bé les dues exigències.

"Veig la ciència i la religió com a complementàries, una es preocupa per com és el món, l'altra per donar-li sentit"

- Han sorgit corrents neodarwinistes en aquest context

(<https://www.naciodigital.cat/noticia/199309/trump/johnson/ressusciten/darwinisme/social/contra/coronavirus>), com algunes manifestacions de governants dels Estats Units defensant que la mort d'algunes persones grans seria un sacrifici necessari.

- Sempre hi ha hagut gent que ha cregut que aquest tipus de darwinisme social era èticament defensable. Es va veure al segle XIX i també en el XX. No és un plantejament científicament correcte. Després hi ha aspectes que estratègicament es poden discutir. Les autoritats britàniques, inclòs el primer ministre, van defensar aquella idea d'una certa immunització de la població a base que la gent agafés la malaltia seria beneficiós. Això podria ser veritat en cas d'una malaltia que no tingués la potencialitat mortífera del Covid-19, en cas d'una grip lleu que imunitzi contra una de greu. Però han canviat d'idea de seguida. Ara, això ja no és darwinisme social.

- La pregunta és molt tòpica, però gairebé inevitable. No ha viscut cap contradicció entre el sacerdot i el biòleg?

- Personalment, no. He viscut situacions incòmodes entre formes d'interpretar la religió i maneres de llegir la realitat que dona la ciència. Aquestes males combinacions incomoden. Però si es llegeix bé la ciència i es llegeixen bé els missatges simbòlics de la religió, jo no he viscut cap contradicció fonda. Crec que són dues visions complementàries. La ciència es preocupa fonamentalment de com és el món, mentre que els sistemes simbòlics, com la religió, li donen sentit i busquen com realitzar millor les finalitats de la humanitat.

"Tinc els meus dubtes que aquesta situació ens ajudi a reflexionar, perquè tendim a oblidar"

- Continua definint-se com un sacerdot que defensa els valors de la Revolució Francesa?

- Sí, perquè els valors de llibertat, igualtat i fraternitat han passat a la societat civil europea des dels Evangelis. Els té Europa i no els tenen altres regions del món perquè Europa ha viscut de dues grans herències, com ja s'ha dit molt, que són Atenes i Jerusalem. Els tres valors de la Revolució Francesa em semblen lligats als valors de l'Evangelí i m'hi sento vinculat, però més antropològicament que des d'un punt de vista que polític.

- Creu que aquesta crisi tindrà efectes en la mentalitat de les societats? Pensarem diferent després de tot això o, simplement, no tenim remei?

-M'agradaria que aquesta situació ens ajudés a reflexionar sobre algunes coses que són importants. Com és l'estatut de l'espècie humana a la terra. Ara, tinc els meus dubtes que sigui així. Perquè som oblidadissos. Quan patim una situació, som molt sensibles, però quan hem recobrat la normalitat tornem a la memòria curta i als estímuls immediats. M'agradaria que algunes de les reflexions que farem aquests dies fossin la manera normal de viure amb respecte a la naturalesa i dels uns amb els altres.

